

SHS

Department of Education
National Capital Region

**SCHOOLS DIVISION OFFICE
MARIKINA CITY**

21st Century Literature from the Philippines and the World

First Quarter - Module 5
Creative Adaptation of a Literary Text

Writer:

Roger M. Calayo

Illustrator:

Marexcza Z. Salinas

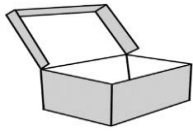
Layout Artist:

Richland C. Buere

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

Government Property
NOT FOR SALE

What I Need to Know

A literary adaptation is a composition rewritten into a new form. For example, *Apocalypse Now*, while it can stand alone as an important creative work, is also a retelling, a refashioning, of Joseph Conrad's *Heart of Darkness*. Francis Ford Coppola's film, in reworking something familiar, accomplishes something new. (Eigen, 2020)

You, too, will create a literary adaptation of a story that we have to read in this module. The goal is for you to revisit a literary work that has moved or captivated you, and to use a creative medium of your choice (novel, play, musical or film) to express something original, interesting, and new.

At the end of the lesson, you are expected to do self- and/or peer-assessment of the creative adaptation of a literary text, based on rationalized criteria, prior to presentation.

Specific Learning Objectives

In this lesson, you will learn to:

1. analyze critically the literary text at hand;
2. do self and peer assessment of a creative adaptation of a literary text; and
3. present a literary adaptation in the most creative way.

What I Know

Write TRUE if the statement is correct; otherwise, write FALSE on the blank provided.

- _____ 1. It is allowed to create a new genre of literature from an original one.
- _____ 2. Different generation has its own favorite form of literature; thus, it is a Must that new genre of literature be created for their appreciation.
- _____ 3. Foreshadowing is a literary device used when a writer would like to go back to the event happened in the past.
- _____ 4. Plot is the series of important events in the story.
- _____ 5. All forms of literature have the same elements.

Lesson 1

Creative Adaptation of a Literary Text

What's In

In this stage of your life, it is expected that you have read a lot of literary texts. You don't read because it is a requirement in school. You read because you find pleasure doing it. It must be a part of our everyday routine. You will learn a lot of things in reading, as the old maxim of Francis Bacon goes, "Reading maketh a full man."

Did you ever encounter a literature that you question some of its content? Did you wonder why the author include or did not include some details of your liking? Or, did you have that thought to change a part of it? Or some details of it? Or totally change the plot?

No worries, because in this module, you will be given the chance to do that. You will have the freedom to adapt a literary text and do the necessary change or improvement depending on your preference.

What's New

There are a lot of stories about overseas Filipino workers that we can watch on the television or we can read on our favorite newspapers and magazines. These stories may be about their successes or failures in life. Some of them talk about coping with the life on the foreign lands and cultures. Some of them talk about their struggles, sufferings, and misconception of working abroad. A lot of them talk about the fortune that they give to their family in the Philippines.

Whatever is their story about; it is undeniable that they help a lot on the alleviation of Philippine economy. A good amount of their remittance would go to the government's fund. Thus, they are called modern day heroes.

How far is this phenomenon from you? Is anyone in your family a current or former OFW? How long have they been away? How do they communicate? What is it like when they are at home? If you don't have, virtually interview anyone in your community who has an experience about it.

Activity: Write down your experiences or the experiences of other people about it. Gather pictures of these OFW family members or of those whom you interviewed. Create a montage. Mix the pictures that you have gathered as well as your own drawings and some quotes from your research.

Voice Tape
ARIEL S. TABAG

Photo credit: ask.metafilter.com

NITONG pinakahuling bakasyon ko sa Santa Teresita sa Cagayan, mistulang bumata ako ng labing-walong taon dahil parang bumalik ako sa taon na may nangyari kay Angkel Ato. Noong hinahanap namin ni *Nanang* ang mga sertipiko ko bilang Best in Math sa elementarya at hayskul at nang may maibigay ako sa prinsipal na pinagtuturuan kong public school sa Cubao para sa karagdagang puntos sa aking kakayahan at nang mapabilis din ang pag-akyat ng aking ranggo, siyempre kasama na ng aking sahod, may nahanap kaming “ibang bagay”.

Sabi ni *Nanang*, inilagay niya ang mga sertipiko sa isang bag na manipis na palapad na may markang “LA,” ang brand ng sigarilyo ni *Tatang* noong chain-smoker pa ito. Napuno na kasi ang dingding ng maliit naming bahay sa mga sertipiko ng napanalunan ko sa mga paligsahan sa pagsusulat. Itong bag na ito, na isa sa mga pinagpalitan ni *Nanang* sa mga daan-daang pinagbalatan ni *Tatang* ng sigarilyo niya, ang binuksan namin. Subalit wala ang mga sertipiko.

Iyon pala, nakarolyo at nakasilid ito sa isa sa mga apat na piraso ng buho na pinaglagyan ni *Nanang* ng aming birth certificate— tatlo kaming magkakapatid pero apat na tubo dahil inakalang makakaapat sila ng tatay (dahil sa hirap ng buhay nila, si *Tatang* ang nakiusap sa kanya para magpa-ligate na sa Aparri).

Pero nauna naming nakita itong bag sa kailaliman ng isang drawer ng aparador na dahil nagkagargas na sa kalumaan, inilagay na nila ni tatang sa nag-iisang kuwarto sa ibaba, doon malapit sa kusina, kung saan inilagay din ang iba pang gamit

ni *Tatang* gaya ng sprayer, tatlong klase ng itak, panabas, *kuribot*, ang mga bungkos ng iba't ibang binhi gaya ng mais, ang inukit niyang tikbalang mula sa puno ng santol (naniniwala akong nakuha niya ang kanyang pagiging artist sa madalas niyang pagbabasa ng Bannawag), at oo, ang lagpas-tao ang taas na inipon niyang kopya ng Bannawag na pinagpatong-patong sa almuhadera.

Iba't iba ang laman nitong lumang aparador: mga lumang litrato na karamihan ay ang mga pumanaw na mahal sa buhay nina *Nanang*, mga lumang damit, babasaging plato na ginagamit lamang tuwing may bisitang mataas na uri ng tao gaya ng mga politikong bumibili ng boto, ang mga papel namin ng aking mga kapatid noong nasa elementarya at hayskul na may markang “100%”...

Pero ano itong “ibang bagay” na ito?

Ang voice tape na may marking *4 my one & onli lab ATO* na sabi ni *Nanang* ay nakuha niya sa ilalim ng unan ni Angkel Ato na kapatid niyang sumunod sa kanya, kinahapunan noong araw na nabangga ito, o pagkamatay niya sa umagang iyon ng Pebrero 16, 1992.

Nakabihis na akong papasok sa eskwela, katunayan, naroon na ako sa tabi ng kalsada dahil kahirap lamang ng Pook Tactac, kung saan naroon din ang aming bahay, ang magdadalawampung ektaryang bakuran ng St. Francis Academy na pinapasukan ko ng hayskul. Nasa second year na ako kaya marahil, malakas ang aking loob kahit madalas akong ma-late. Gaya ng oras na iyon na nagpasya akong magkubli sa Indian tree na sintangkad na ng mga matatanda sa tabi ng national highway dahil magsisimula na ang flag ceremony.

Nang bigla na lang may lumagatak sa may kanluran. Parang may nagsuwagang mga torong kalabaw, mas malakas nga lamang ito ng sampung beses. Pagkaraa'y nagsisigawan na ang mga estudyante at iba pang mga tao— marahil ay pupunta ang mga ito sa palengke dahil Martes noon, araw ng palengke sa bayan— nagmamadali silang pumunta sa harapan ng bakante at matubig na lote kung saan kami nangunguha ng kangkong. Nag-umpukan sila doon sa likuran ng isang bus na Manny Trans.

“Nakupo! Nabangga na!” Buong lakas na sigaw ng di ko maalala kung sinong matandang babae, na ang duda ko'y si Ma'am Usita dahil katabi lang nila ang bakanteng lote at nakapagretiro na rin kaya napapansin na niya ang lahat ng nangyayari sa paligid niya, nakita man o nababalitaan lamang niya. Maliban sa lagi kong naaalala ang tinig niya dahil madalas niya akong pagalitan noong titser ko pa sa Grade Three.

“Patay na! Patay na!”

Kinutuban ako. Nabaghan ako dahil noon lamang ako nakadama ng ganoong kutob— kakaiba dahil di ko man lang ito naramdaman kahit madalas umiyak si *Nanang* noong nadukot ng mga NPA si Angkel Ceferino, na kapatid din niya na sinundan ng bunso (bale pang-lima sa anim na magkakapatid); o noong iniyakan ni *Tatang* ang kaisa-isang kalabaw niya na nalunod sa bagyo noong 1989.

Nakupo! Si Boying yata na kaibigan ko! Taghoy ng aking loob dahil kapareho ko siyang madalas ding ma-late sa flag ceremony at gustong-gusto ang mag-istambay sa kabilang gate ng paaralan namin, sa bandang kanluran na halos katapat lang ng pinangyarihan ng aksidente. Baka lamang, naisip ko, paglabas ni Sister Caridad na prinsipal namin sa kumbento nila, sa kagustuhang di makita, baka kumaripas si Boying ng takbo at di niya namalayan ang pagdaan ng Manny Trans. Nakupo!

Tumakbo ako pabalik sa bahay namin, hindi sa umpukan. Naratnan ko si nanang na nagbubunot ng sahig.

Sa kabila ng aking paghingal dahil sa pagod at takot, sabi ko: “*Nanang*, may nabangga! Parang si... parang si...”

Hindi na nag-urirat pa si nanang kung sino ang nabangga. Tumakbong pumunta siya sa kalsada at nakalimutan pang magsuot ng tsinelas o kahit man lang sana pinuyod ang medyo mahabang nagtitikwasang buhok.

Halos patakbo rin akong sumunod kay *Nanang* kahit sobrang kaba ko na.

Ang gagong si Kalbo na lang sana! Sumpa ko sa loob-loob ko na ang nasa isip ko, ang CAGU na nambugbog at muntik bumaril kay Angkel Mulong na kapatid din ni *Nanang* at sinundan ni Angkel Ceferino. Mabait kasi si Angkel Mulong dahil kung manghuhuli siya ng isda sa Calacungan, nag-iiwan siya ng gustong-gusto kong sugpo na sinlaki ng hinlalaki ng paa— at laging may luno— at samaral na sinlaki ng palad ni *Tatang*.

Pero nagulat ako pagkarating ni *Nanang* sa may umpukan, kaagad siyang umiyak ng pasigaw. Inaawat nila dahil sobra ang kanyang pagwawala. Wala akong ibang naintindihan sa mga isinisigaw niya kundi ang magkakasunod na “Diyos ko po! Diyos ko po!”.

Nanghilakbot ako. Nagtayuan ang mga balahibo ko.

Siguradong hindi si Boying ang nabangga— hindi ganoon ang magiging asta ni *Nanang* kung ang kaibigan ko dahil malayong pamangkin na siya ng nanay ko.

E, sino? Si *Tatang* kaya? Pero alam kong hindi, dahil sa mga ganoong oras na malambot pa ang sikat ng araw, katatapos lamang dalhin sa ilog ang kalabaw niya; at hindi dadaan sa national highway dahil naibenta niya ang kaisa-isang bisikleta niya na ipinambayad sa klinika at sa mga gamot ni *Nanang* na nakaapak ng bubog noong

hinabol niya ang inahin na kinatay namin noong kaarawan ni *Tatang* na ginawa nilang araw ng pag-aalala sa mga kaluluwa ng mga namatay naming mahal sa buhay.

Hindi rin naman ang mga kapatid ko dahil nasa silangan ang elementaryang pinapasukan nila sa Grade Six at Grade One.

Nagtaka ako kung sino dahil ganoon na lamang magwala si *Nanang*. At para akong nakasagi ng espiritu dahil napakaliwanag sa aking pandinig ang tila nagmula sa ilalim ng lupang panaghoy ni *Nanang*: “Kapatid ko! Ato! Kapatid ko! Ato!”

Kahit noong nailibing na si Angkel Ato, madalas akong nahihintakutan kung maaalala ko ang malagim na pag-iyak ni *Nanang*.

MAG-AALAS dos nang magparada ang karo ng punerarya sa *rough road* ng barangay sa harapan ng lote ng mag-anak nina *Nanang* na nasa gitna ng pook ng mga Palor. Sotelo ang apelyido ng ama nina *Nanang* na nagmula sa Sto. Domingo, Ilocos Sur at nakapag-asawa ng galing sa angkan ng mga Palor ng Villa.

Halo-halong mga iyak ang naghatid sa makislap na puting kabaong ni Angkel Ato sa sala ng bahay nila. Subalit mas lumutang na naman ang pag-iyak ni *Nanang* at inawat pa ni *Tatang* dahil hinihila na ng nanay ko ang kabaong. Nag-alala nga ako na baka maapakan pa ni *Nanang* ang siga sa harapan ng bakuran nina Angkel Ato, sa lilim ng matandang mangga.

Agad ding pinatabi muna ni Angkel Mulong ang mga nakapalibot sa tatlong mesa na naglalaro ng tong-its at pusoy dos. Nauna pa nga sila kaysa sa bangkay. (Hanggang ngayon, pugad ng mga mahihilig maglaro ng baraha ang baryo namin).

“Saka na ‘yan atupagin’pag naiayos na!” medyo mabigat ang tenor ng boses ni Angkel Mulong nang di kaagad tumabi ang mga kalalakihang nagsusugal na di ko alam kung taga-saan.

Di ko noon maintindihan na pagkatapos maiakyat ang kabaong, at pagkatapos makipag-usap ang mga taga-punerarya kay *Nanang*, kaagad din nilang binuksan ang kabaong; tinakpan ng puting kumot, saka hinango ang bangkay.

“Di n’yo man lang tiningnan, *apo!*” pagmamaktol ni *Tatang*. ‘Yong ‘*apo*’ niya, mas may tonong panunumbat kaysa paggalang kagaya ng kung aksidenteng naapakan ko ang kanyang paa kung nakahig sa sala, sasabihin niya “Paki-tingnan naman ang inaapakan n’yo, *apo!*”.

Mga ilang linggo pagkatapos ng libing, ipinaliwanag ni *Nanang* na nagkamali ang mga taga-punerarya sa ginamit na kabaong— nagkakahalagang sampung libo ang puting makintab na una nilang pinaglagyan kay tiyo.

Ano pa't ipinahiga muna ang tiyo sa salas sa itaas ng bahay, sa inilatag na banig na buli at nasapnan ng puting habing-Iloko na kumot na sabi ni *Nanang*, 'yong niregalo niya kina Tiyo noong ikinasal sila ng asawa niya.

Dahil ang panganay nilang si Angkel Alfredo ay nagda-drive ng six by six na pang-logging sa Aurora (hindi ko pa alam noon kung saang lupalop ng mundo ito), samantalang ang bunso nilang babae ay nasa Ilokos na lugar ng kanyang napangasawa, at dinukot naman ng mga NPA ang sinundan ng bunso na si Angkel Ceferino, at “no read no write” naman si Angkel Mulong, si nanang na rin ang nag-abalang pumunta sa munisipyo para ihabla ang Manny Trans at nagtungo sa Aparri para tumawag sa asawa ni Angkel Ato. Nag-arkila sila ng traysikel dahil siguradong wala na silang masasakyan pag-uwi lalo't mangilan-ngilan pa lang noon ang may dyip— Sarao ang tawag— sa Sta. Teresita.

Naroon na rin ang mga kamag-anak ng asawa ng tiyo subalit ginawang dahilan ang mga apat na sunod-sunod na mga pinsan ko na babantayan nila lalo na't kung maisipan ng isa, sabay-sabay silang mag-iyakan.

Dahil ako ang pinakamatanda sa aming magpipinsan, ako ang naatasang magbantay sa bangkay ng tiyo sa salas— kasama ko ang apat na kandila at mga ilang insektong labas-masok na nagliliparan sa bintana sa tabi ng kinauupuan ko.

Naalala ko ngayon kung paano tumigas ang mga panga at binti at hita ko sa pangginginig. Hindi ko naman matagalang ibaling ang aking paningin sa labas, sa mga nagsusugal, sa mga parating at paalis na kamag-anak namin, sa siga, sa matandang mangga na malapit sa nagsisimula nang mabulok na lumang bahay nina *Nanang*, sa paglubog ng araw. Natatakot kasi ako na baka di ko mamalayan, nasa likuran ko na ang multo ng tiyo at hindi ko alam kung paano ako tatakbo sa hagdanan sa may likuran ko.

Kaya't napilitan akong palaging nakaharap sa nakumutang bangkay. Hindi ko matagalang tingnan ang bandang ulo dahil naalala ko ang kuwento ni Lilong Martin noong tanghali ng araw na iyon na siya ay magtutuli na diumano ay siya ang dumakot sa kumalat na utak ni Tiyo at saka inilagay sa kaltik (ito ang tawag namin sa plastik na basyo ng langis ng Caltex) o tabo. At dahil nasabi kong nagbalik na naman lahat sa aking alaala ang pangyayaring ito, di ko talaga maiwasang parang bumabaligtad ang sikmura ko.

Patawarin ako ng Tiyo subalit mas tiningnan ko ang ibabang bahagi ng kanyang katawan. Mas mataba ang nasa pagitan ng kanyang mga hita kaysa sa mga bubot na upo ng lola ko na nanay ni *Tatang* na madalas kong hawakan saka ihahaplos sa di pa natutuli kong ari. Si Lilong Martin din na manunuli na malayo nang kamag-anak

nina *Nanang* ang nagsabi na kung gusto kong lumaki, ganoon ang gagawin ko. Nagdududa ako minsan dahil tuwing gagawin ko ito, para akong nagsasawsaw ng mga daliri sa benditahan saka ako nag-aantanda.

Di ko siguro kasalanang ganoon ang maalala ko dahil isa akong sakristan at wala akong ibang maalala tungkol dito. Para maliwanag, habang lumalaki ang bubot na upo, gaya ng sabi ni Lilong Martin, sumusunod ding lumalaki ang pinaghaplusang ko. At kung solb na ako sa laki ng upo, kukurutin ko ang tangkay nito at unti-unti itong mamamatay. At titigil na rin ang paglaki ng aking ari.

Ngayon, ang paniniwalang ito ang sinisisi ko kung bakit katamtaman lamang ang aking ari. Marahil sa kahahaplos ko sa mga bubot, kaagad itong nangamatay.

Kung bakit ang mga ito ang nasa isip ko noon, napansin ko na tumatahan ang panganginig ko kung ganoong tumitikwas ang nasa pagitan ng mga hita ko.

Sa katunayan, naalala ko pa nga noon ang pagkakatuksa ko kina Angkel Ato at ng asawa niya (mag-syota pa lang sila noon) habang nagsisiping sa ginagawa pa lang noon na bahay namin. Nasa lima marahil ang edad ko at may ipinakuha noon si *Nanang* na martilyo yata iyon. Nakititira pa lang kami noon sa *family house* nina *Tatang*.

Nakita ko silang hubo't hubad sa ikalawang palapag ng ginagawang bahay. At ang posisyon nila, gaya ng nasa pahina ng Playboy na pinagpasa-pasahang binuklat-buklat nina Angkel Mulong at ng kanyang mga barkada, at noong nalasing na sila, napabayaang nilang mahulog sa ilalim ng mesa. Ako namang nasanay na magbuklat ng Bannawag, tiningnan ko. Naku't hanggang ngayon ang larawang iyon ay kasing-liwanag ng alaala ko sa posisyon nina Tiyo.

Magdidilim na noong dumating sina *Nanang*. Dumiretso na naman siya sa salas at *nagdu-dung-aw*.

Ganito ang maalala kong *dung-aw* niya:

Ay, Ato, aya, kapatid kong ubod ng kabaitan

Bakit ka naman pumanaw na di man lang nagpaalam

Sino ngayon ang titingin nitong apat mong anak?

Habang ang asawa mo'y di naman makauuwi mulang Abu Dhabing pinagtatrabahuan

"Hindi makauuwi?" Naulinigan kong may nagsabi sa ibaba.

"Eh, di ba kaaalis lang?" May sumagot na sinundan ng bulungan saka ang hiyawan ng mga nagsusugal sa labas.

Naiiyak na ako. Patalilis akong bumaba at hinanap ko si Angkel Mulong at nagpabili ako ng sopdrink dahil nasusuka na naman ako.

DI gaya nina Angkel Alfredo at Angkel Mulong, hindi ako binibigyan ng pera ni Angkel Ato. Kung mayroon mang pagkakataong binigyan ako, hindi ko maalala. Siya nga ang humingi sa akin ng pabor.

Kung hindi ako nagkakamali, dalawang linggo lamang mula nang makaalis papuntang abrod ang kanyang asawa, minsan, isang hapon habang nagre-review ako para sa ikalawang *periodical exam*, sabi niya sa akin sa mababang boses: “Dante, gawa nga tayo ng sulat para sa anti mo.”

“Tayo,” sabi niya na ang ibig sabihin, ididikta niya ang isusulat ko. Siguradong napansin ni *Nanang* ang paglapit sa akin ng kanyang kapatid dahil bigla siyang lumitaw sa may pintuan ng kusina na may hawak pang sandok. Tinanguan ako at hindi natuloy ang pagsimangot ko lalo pa’t mga English at Filipino na parehong kahinaan ko ang pagsusulit namin kinabukasan.

Napansin kong kagagaling lang sa bukid si Angkel Ato dahil bukod sa amoy-pawis at nakasuot pa ng mahabang manggas, nakabitin pa sa baywang niya ang kanyang itak, halukipkip ang salakot at dala sa likod ang kanyang *kalupi*.

“Sige ho,” dumaan sa ilong ang sagot ko.

Pipilas na sana ko sa notebook kong Aspen na may pabalat na Robin Padilla, pero pinigilan ako. Kimi ang kanyang mga ngiting nagbaba ng kanyang *kalupi* saka inilabas ang nakasupot na isang ream ng mabangong linen.

Wala na kasing kopya ng kanyang sulat na puwede ko sanang siyasatin ngayon. Kung ngayon sana ginawa, maaaring naipasok ko sa kompyuter at nai-save ko. Ang nangyari, kung ano ang draft, siya na ring ipinadala namin dahil bawat pangungusap o parirala na natatapos namin, ipinapabasa sa akin. At ganito ang maalala kong nilalaman:

Dear Mahal,

Kumusta ka na diyan? Hindi ka ba nahilo noong sumakay ka ng bus, saka sa eroplano? Ano, kumusta ang amo mo? Sira ulo ba? 'Wag siyang loloko-loko kung ayaw niya ng gulo.

Kumusta naman ang pagkain mo? Siya, kung di mo kaya ang hirap diyan, umuwi ka na't magkasama tayong magtitiyagang makaahon.

Alagaan mong mabuti ang sarili mo. 'Wag mong alalahanin ang mga bata dahil ang tatlong lalaki, kaya na nilang magsaing, magpastol at mag-ayos ng bahay. Panay ang hiling nina inang (ang biyenang babae) na doon muna sa kanila titira si Princess. Pero di ba't napag-usapan na natin 'yan noon? Na ako ang magiging ama't ina nila? Dahil si Princess nga naman ang pumapawi sa pangungulila ko sa 'yo. Sa bawat araw na lumipas, lalo kitang nakikita sa kanyang mukha at kilos...

...*'Wag mo munang alalahanin ang pagpapadala mo dahil sabi naman ng ate na banggitin ko lang sa kanila kung may kailangan kami.*

Itong mahal mo na laging nangungulila sa iyo,

Ato

P.S.

Si Dante ang pinagsulat ko para mas maliwanag mong mabasa.

Ako ang nagmungkahi sa "P.S." dahil baka, 'kako, mayroon din akong pasalubong mula sa asawa niya.

Kung hindi ako nagkakamali, may tatlong sulat kaming nagawa. Maiiksi. Kagaya din ng kanyang pagsasalita— maiiksi. At matining ang boses niya. Hindi bagay sa katawan niyang parang si Roland Dantes— magkamukha nga sila; wala nga lang bigote si Angkel Ato.

Gaya noong ipaalam niya kina nanang na ninakaw ang isa sa mag-asawa niyang kalabaw (di pa nakapag-abrod ang asawa niya noon).

"Makapapatay ako!" mahina subalit mataas ang boses kaya't kamuntikang pumiyok. Pero wala na siyang sinabi pa.

Nagulat sina *Tatang* at *Nanang*. Mabuti at sumama si Angkel Mulong at siya ang nagpaliwanag. Ninakaw nga raw ang kalabaw ni Angkel Ato na nakatali sa dulo ng kanyang bukirin.

Pagkatapos ng mahabang sandaling di siya nagsalita, tumikhim at saka sabi: "Pautangin n'yo nga ako. Sasaglit lang ako sa Ilokos."

Baka sakaling makalimot, sabi ni *Nanang* kay *Tatang* noong nag-uusap sila isang gabi na marahil, pang-alo kay tatang dahil ipinautang ni *Nanang* ang ipapambili sana ni *Tatang* ng abuno.

Nagulat na lang kami nang dumiretso si Angkel Ato sa bahay namin pagdating mula Santo Domingo, Ilocos Sur kung saan nakatira ang mga kamag-anak nila sa ama. Iniutos niyang isarado ang mga bintana at pintuan samantalang alas tres pa lamang ng hapon. Hindi sumagot nang tinanong ni *Nanang* kung bakit. Animo'y nagbubungkal ng ginto sa pananabik habang hinahango ang mga bunga ng malunggay mula sa dala niyang sako. Saka may hinango siyang baril. Kaagad kong napansin na baril ang hawak niyang mapusyaw na manilaw-nilaw dahil napanood ko na noon sa betamax.

"Pambihira ka naman, Ato," sabi ni *Nanang*. "Isipin mo naman ang mga anak mo." Mangiyak-ngiyak na si *Nanang*.

"Babayaran ko ng bigas kina pinsan," sabi niya at isinukbit sa tagiliran ang baril saka walang pasabing tinahak ang pilapil sa likuran ng bahay namin patungo sa pook nila sa may timog.

Mabuti naman at wala kaming nabalitaang hinamon niya gamit ang kanyang baril, na paltik pala. Mga ilang buwan kasi pagkatapos siyang ilibing, nalaman ni Angkel Mulong na di na pala pumuputok ang lokong baril bukod sa mayroon nang kalawang.

Ibang kaso naman ang balita bago pa man ninakaw ang kalabaw ni Tiyo; na may nadisgrasya siya. Kasapi ng CHDF ang naging biktima niya. Lasenggo at basta na lamang nananapak kung may di nagustuhang gawi, o may nagustuhang sampalin.

Isa sa mga makailang ulit na sinapak nitong CHDF si Angkel Mulong na lumalaki na ring lasenggo.

Minsan, nasobrahan nitong CHDF ang uminom, mag-isa itong umuwi sa kampo nila na nasa timog na bahagi ng baryo. Nagkasalubong sila ni Angkel Ato sa medyo makipot na daan. Walang nakaalam kung ano at paano ang nangyari. Basta na lamang kumalat ang balita na namatay sa taga ang CHDF. Missing in action, sabi na lang daw ng mga kasamahang CHDF.

At ang pangyayaring ito, palihim na inamin ni Angkel Ato kay Angkel Mulong na nasabi rin naman ng huli kina *Nanang*, ilang taon na ang nakararaan mula nang mamatay si Angkel Ato.

MAAGANG nag-asawa si Angkel Ato. Halos kasasapit pa lang niya sa edad na labing-walo noong magpaalam kina *Nanang*.

“Mag-aasawa na ako,” sabi raw niya minsan, isang hapon.

“May mapagsisimulan na kayo?” tanong ni *Nanang*.

“Langgam nga, kaya pang mabuhay.”

Ang sabi ni *Nanang*, ayaw lang ni Angkel Ato ang maging taga-awat nina Angkel Alfredo at Angkel Mulong dahil nagsisimula na noong lumaban si Angkel Mulong kay Angkel Alfredo na panganay; o kaya, natuto na rin si Angkel Mulong na magsigarilyo at maglasing kagaya ng panganay.

Nagtulong-tulong silang magkakapatid at ang mga kamag-anak namin para maisakatuparan ang kasal nina Tiyo. Masasabi namang enggrande rin kahit papaano: may sound system na tumugtog ng magdamag sa bisperas at maghapon sa mismong araw ng kasal, mayroon ding ilang mga ninong at ninang kasama na ang kapitan ng barangay. Marami rin naman silang natanggap na regalo. Marami ring naisabit sa kanilang papel de banko. Mayroon ding pulang telon na pinagsabitan ng nagtutukaang kalapati na may markang “Renato & Magdalena”. Nahagisan din sila ng bigas at barya nang papasok na sila sa *family house* nina *Nanang* pagkagaling sa simbahan.

Pagkaraan lamang ng ilang buwan na pagtira nila sa *family house*, ipinaalam na ni Angkel Ato ang pagtatayo niya ng sariling bahay sa lote sa may bandang silangan.

“Di magtatagal, bubukod na kami,” ganyan ipinaalam ni Tiyo kina *Nanang* isang hapon.

“Siya’ng pinakamatino sa inyo,” pagbibiro ni *Tatang* kay *Nanang* kinagabihan.

Kinaumagahan, maaga kaming nagtungo ni *Nanang* doon sa pagtatayuan ng bahay. Kasama na ng tatlo kong tiyuhin si Lilong Illo na karpintero. Nagbungkal sila ng paglalagyan ng pangunahing haligi. Hinagisan ng barya ang hukay, pinatulan ng hinyebra at dugo ng manok na puti ang mga paa.

“Para maging maginhawa ang buhay nila,” sabi ni *Nanang* noong nagtanong ako. Ganoon din daw ang ginawa nila noong ipinatayo ang bahay namin.

Umaga nang lumipat sina Angkel Ato sa bagong-tayong bahay nila. Parang mas malaki lang ng kaunti sa bahay-kubo na litrato sa aklat ko sa Grade One. Nakaharap sa silangan ang mga bintana para raw papasok ang grasya. Hindi rin magkatapat ang pintuan sa harap at pintuan na papasok sa kusina.

“Magtatagal,” sabi ni tatang dahil kamagong, matandang bayugin, at piniling kugon ang ginamit.

Unang ipinasok nina tiyo ang isang malaking tapayan ng bigas, isang banga ng tubig, tig-isang palayok ng bagoong at asin, larawan ng Sagrada Pamilia na pinilas ni *Nanang* mula sa luma naming kalendaryo. Ang isang palayok na barya ang ipinahawak sa akin. Nang maibaba ko, palihim akong kumuha ng isang gintuing piso subalit agad kung ibinalik nang magkakasunod ang tikhim ni Angkel Ato na nasa likuran ko lang pala.

Nag-alay sila sa salas. Saka nagpadasal sila kay Lilang Balling. Pagkatapos, kinain namin ang suman na tira sa inialay na may kasama pang kape mula sa sinangag na bigas.

PERO ano naman ang maaasahan mo sa dalawang elementary graduate lang lalo na’t papatapos na ang dekada otsenta na tumataas na rin ang mga kailangang papeles para makapasok ng trabaho?

Isang kahig, isang tuka, gaya ng kasabihan. Dahil kutsero naman ang ama nina *Nanang* at napakaliit naman ang lupang minana ng nanay nila— dahil nga babae lang— makitid lamang ang lupang sinaka ng Tiyo.

Oo, at tumanggap siya ng mga sasakahing lupa na may “panginoon.” Pero kakaiba ang kanyang asawa. Galing nga ito sa tahimik na nayon ngunit nakarating ang kaartehan sa lungsod. Balita kong namasukan sa Maynila noong dalagita pa. Ang mahirap, hindi naman niya nagawang maarte rin ang bahay nila.

At noon nauso sa baryo namin ang pagpunta sa Abu Dhabi dahil may mag-asawang di ko sigurado kung sila ang mismong recruiter o may kaibigan silang recruiter sa Maynila.

Ang maalala ko, may kadalian ang pagpunta sa nabanggit na lugar. Sunod-sunod ang mga umaalis na kababaryo namin kahit mga dalawang kalabaw o baka lamang ang naibebenta.

Nalaman ko na lamang na nagpapatulong ang Tiyo kay *Nanang* na maghanap ng mapagsanlaan sa mumunti niyang sinasaka— pandagdag sa ibinenta na niyang babaeng kalabaw— iyong asawa ng kalabaw na ninakaw. Mabuti at mayroon na siya noong isang magbibinatang kalabaw na tinuturuan na niyang mag-araro.

At nakarating nga sa abrod ang asawa niya.

HANGGANG ngayon, na ipinagpapasalamat ko sa Diyos, hindi na ako nailapit pa sa iba pang nakaburolo gaya ng karanasan ko sa pagkamatay ni Angkel Ato.

Noong namatay ang lolo ko na tatay ni *Tatang*, ang lola ko ang nagbabad sa pagbabantay. Noon namang namatay si Angkel Alfredo na panganay nina *Nanang*, nataon namang nag-aaral na ako sa National Teachers' College at dumating na lamang ako noong araw na ng libing.

Mayroon akong mga di maipaliwanag na pangyayari sa burol ni Angkel Ato. Gaya ng pagbabawal ng mga matatandang babae sa pagwawalis habang may nakaburolo. Magkakaroon daw ng maraming kuto ang sinumang susuway nito.

Pero karaniwan sa binatilyo, kung ano ang sinabing masama, parang napakasarap gawin. Lihim na winalis ko ang kusina nina Tiyo dahil nandidiri ako sa mga tinik at mumog sa ilalim ng mesa lalo na't hindi sementado ang sahig nila.

Pagkaraan ng dalawang gabi, panay-panay na ang pagkakamot ko ng ulo. "Wag kang magkamot at masama," sabi pa ni *Nanang*. Talaga namang nagdusa ako sa kati ng aking ulo.

Kinahapunan ng libing, sinuyuran ako ni *Nanang*. Ang daming kuto. "May baon sila," gaya ng kasabihan sa aming lugar. "Ang tigas ng ulo ng batang 'to," paulit-ulit na sinabi ni *Nanang*.

At ang pagkamatay ng tiyo, iyon pa lang naman ang kaisa-isang pagkakataon na nakaramdam ako ng sinasabi nilang multo. At napatunayan ko na kakaiba talaga ang paningin at pang-amoy ng aso.

Noong kinuha ko ang mga damit namin sa bahay, sarado lahat ang mga bintana at pintuan dahil napakahirap naman ang namatayan na nga, nanakawan pa.

Pero nakadagdag pa iyan sa pagkatakot ko. Saka, nasa loob ng bahay ang aso naming si Samson na ipinangalan sa bida ng sikat na drama sa radyo. Mabuti at may maliit na butas sa kusina namin kung saan siya dumadaan kung tatae o ihi.

Binuksan ko ang isang bintana at pintuan. Subalit nang inaayos ko na ang mga damit sa bag, laking gulat ko nang biglang tumahol ang aso, na hindi naman nakaharap sa akin bagkus sa dako kung saan umupo noon si Angkel Ato noong ginawa namin ang unang sulat niya.

At pinatunayan ni *Nanang* na tuwing anibersaryo ng kamatayan ni Angkel Ato, may naaamoy siyang amoy-kandila, sa dako kung saan naroroon ang lumang aparador kung saan ko nakuha ang sinabi kong palapad na bag.

Sinabi tuloy ni *Nanang* na dalhin ko na lang sa sementeryo ang voice tape. “Sige ho,” wala sa loob ang sagot ko dahil may nabubuo sa isipan ko na magpapaliwanag sa akin ng buong pangyayari.

TALAGANG hindi nakauwi ang asawa ni Angkel Ato. Dito unang umusbong ang asar ko sa pag-aabrod. Napakahalaga naman ng perang ’yan at di man lang umuwi para makita sa huling sandali ang kanyang asawa?

Siyempre, hindi ko naman naintindihan ang hirap ng kalagayan niya dahil nga ilang buwan pa lamang siya sa Abu Dhabi.

Noong gabi bago ang libing, napagkasunduan na titira ang dalawa kong pinsan sa aming bahay. At ang dalawa pa, doon naman sa mga biyenang tiyo.

Ang Angkel Mulong naman ang titira muna sa bahay nina Angkel Ato.

Noong ilalabas na ang kabaong, nauna ang paanan. Noong nahirapan silang ilusot sa bintana dahil hindi naman kalakihan ang bintana, may sumigaw na ayaw pa raw ng tiyo ang umalis.

“Talagang gustong hintayin,” naulinigan ko sa likuran ko.

“Pugutan na kasi ang manok!” may sumigaw.

Gagawin daw ito para wala nang susunod sa kanya na mamatay sa pamilya.

Sige nga po, Diyos ko, hiling ko sa loob-loob ko.

Pinugutan ang tandang talisayin. Tumalsik ang dugo at napatakan ang kabaong at mga damit ng ilang nagbuhat sa kabaong. Saka basta na lamang binitawan ang wala nang ulong manok at kung saan-saang dako ito nagtungo at nangisay.

Pero di pa rin mailusot ang kabaong. Kahit sa pintuan, masikip. Walang laman ang kabaong noong ipinasok nila kaya malamang na pinatagilid nila.

Wala silang nagawa kundi pinutulan ang bintana. Yon ang unang kagat ng pagkasira sa bahay ni Angkel Ato. Dahil noong tumira si Angkel Mulong, di naman niya inayos ang bintana. Saka noong dumating ang asawa ni Angkel Ato, tumira silang mag-

iina sa pamilya nito. Hanggang sa unti-unti na lang nasira ang munting bahay ni Angkel Ato.

Pagkatapos maalayan ng misa ang bangkay ng Tiyo, nakita kong kinausap ng mga biyenan ng Tiyo ang pari, si Fr. Ed. Kasapi ng samahan ng mga debotong babae o apostolada ang tiyahin ng asawa ng tiyo at kahit isa akong sakristan, hindi ko ugali ang nakikialam sa usapan ng ibang tao lalo na't matatanda sila. Pagkatapos nilang mag-usap, may pahabol na sermon si Fr. Ed na ganito ang buod: "Ang hiling ko lamang sa mga may kinauukulan na mas mahirap sa mga bata kung maghihiwa-hiwalay sila. Lalo na ngayon na ang kanilang tibay ay nakasalalay sa presensiya ng bawat isa sa lahat ng oras."

Sa madaling sabi, tumira ang mga pinsan ko sa mga biyenan ng tiyo.

PAPATAPOS na noon ang Marso at pakiwari ko, mga limang beses nang nagpabalik-balik si *Nanang* sa husgado na nag-aayos ng habla laban sa kumpanya ng bus, nabanggit ng isa kong kabarkada ang umiikot na alingasngas sa baryo namin.

"Kusang nagpabangga daw ang Tiyo mo, p're," sabi niya.

Hindi kaagad ako nakapagsalita. Hindi dahil nagulat ako. Iniisip ko kung sasagot ako o hindi.

Inalala ko ang hapong iyon bago nabangga ang Tiyo. Pumunta siya sa likuran ng bahay namin. Umupo sa nakausling ugat ng kamatsile at nakatuon ang paningin sa malawak na bukirin na nagsisimula nang matuyo ang mga damo. Maya't maya na kinakausap ni Nanang pero hindi sumasagot. Hinayaan na lang din ni *Nanang* nang lumaon.

Maya't maya rin ay sinisilip ko sa awang ng dingding ng kusina namin. Akala mo ay estatwa ang tiyo na di man lang gumagalaw. Papalubog na ang araw at nasisilaw pa rin ako sa mga sinag na tumatagos sa mga sanga ng kamatsile, at sa kabuuan ng tiyo at di ko na nga maalala ang hitsura niya dahil di ko naman maaninag ang ulo niya.

Tahimik ang paligid dahil napakain na noon ni *Nanang* ang mga baboy. Kahit kaming mga magkakapatid na nasa kusina lang, napakaingat ng mga kilos namin. Minsang nagtawanan kami nang walang tunog o sabihin na nating tawa ng pipi, binigyan kami ng tig-isang malutong na kurot sa singit. Marahil, inakala niyang ang tiyo ang pinagtatawanan namin. Na hindi naman. Hindi ko nga lang maalala ngayon kung ano.

Nabasag ang katahimikan ng paligid nang biglang may humuning sulsulbot sa kapok sa kanluran namin.

"Putang ina mo!" hiyaw ni *Nanang*. "Madilim na nga, eh!"

Inakala yata ng tiyo na siya ang minura ni *Nanang* at bigla na siyang tumayo saka walang pasabi na nagtungong timog.

“Anong masasabi mo, p’re?” nagsalita na naman ang kaibigan ko.

Hindi ako sumagot.

Nagpatuloy sa pagkukuwento. “Maaga daw na nakaupo sa waiting shed ang tiyuhin mo. Sabi ng mga nagtitinda ng pandesal. Nakita naman daw ng mga estudyante ang pagtalon niya sa harapan ng bus.”

Mga ilang buwan pagkatapos mailibing ang Tiyo, tumayo ako sa lugar kung saan siya nabangga. Nakita ko ang lumalabo nang mantsa ng dugo sa puting sementadong kalsada. Habang binibilang ko ang hakbang ko— limampu— hanggang sa kinublian kong Indian tree habang may flag ceremony, iniisip ko na ang madalas na pakay ni Angkel Ato kung napapagawi ng hilaga ng baryo namin, pupunta sa bahay namin. At dumadaan sa mga pilapil ng bukirin na pagitan lamang ng aming pook at ng kanilang pook. At bakit siya tatawid sa hilaga kung saan naroon ang eskuwela namin gayong nasa timog ng kalsada ang makipot na daan papunta sa bahay namin?

Binanggit ko kay *Nanang* ang sinabi ng kaibigan ko.

“Wala na yatang alam na matinong gawain ang mga tao,” sabi ni *Nanang* na mangiyak-ngiyak, “kundi ang magpakalat ng di wastong salita.”

Parang may idinaang napakalamig na dulo ng kutsilyo sa aking gulugod.

“Ba’t ka paapekto kung di totoo?” kumuha si *Tatang* ng isang basong tubig para kay *Nanang*. “Lalo kang pipikunin kung sasagot ka.”

Hindi ko na hinintay ang sagot ni *Nanang*. Pumunta ako sa likuran ng bahay. Humarap ako sa dako ng bahay nina Tiyo. Patawarin mo ako, Angkel, sinabi ko habang palihim akong umiyak.

DUMATING ang asawa ng tiyo noong patapos ang Marso ng sumunod na taon, mga ilang linggo pagkatapos makuha nina nanang ang biyente mil na pinang-areglo kay tiyo.

Nagkataon na nasa simbahan ako nang umagang iyon dahil nagsilbi akong sakristan ng misa. Di pa noon gaanong nagsisimba ang nanay ko at nagkasundo sila ng hipag niya na pumunta sa Aparri.

Bahagya akong nagising nang may narinig akong alingasngas ng bagong dating. Nakahiga ako sa mahabang sofa sa sala ng aming bahay, subalit di ko mapigilan ang paghila sa akin ng antok.

Mahapdi ang mga mata ko subalit tumambad sa paningin ko ang nakaupong asawa ng Tiyo sa katapat kong sofa. Nakasuot ng dilaw na bestida, at napakaputi.

Kaagad kong naisip na magpatuli sa darating na Mayo. Dumilat-dilat ako. Saka ako bahagyang dumilat.

“Hayan, gising na ang ating binata,” sabi niya at agad na tumayo. Lumapit siya at hinalikan ang pisngi ko. Kakaiba pala ang pabango ng mga Arabo, nasabi ko sa sarili ko.

Nahimasmaan ako. Lalo na nang makita ko sa aking paanan ang bagong aparador na mapusyaw na pula ang kulay.

“Binili namin sa Aparri,” sabi niya. “Dito lang muna dahil bagay sa bahay niyo.” Tumawa.

Ngumiti lang ako. Dahil lumalakas ang tibok ng dibdib ko. Pagkaraa’y lumabas si *Nanang* mula sa kusina na may dalang nakabasong sopdrink. “Nasa’n ang mga kapatid mo?”

“Ihi lang po ako,” sabi ko sa halip at dali-dali akong nagtungo sa kasilyas sa palikuran.

BAGO ako bumalik sa Maynila nitong nabanggit ko na huli kong bakasyon, sa halip na pumunta ako sa sementeryo para tuparin ang utos ni *Nanang* na isusunod ko na sa puntod ng Tiyo ang cassette tape, nagpunta ako sa lote ng namayapang si Angkel Ato na parang binisita ko lang si Angkel Mulong na nag-asawa na rin at nagpatayo na ng maliit na bahay sa dating kinatatayuan ng kanilang *family house*.

Tumayo ako sa lugar kung saan tantiya ko na katapat ng kinaupuan ko noong binantayan ko si Angkel Ato. Nakatuon ang paningin ko sa tantiya ko namang katapat ng bangkay niya na nabalot ng puting habing-Iloko. Subalit ang naroon ay kamada ng mga sanga at kahoy na nasalba sa nakaraang bagyo na pinagkukuhaan ni Angkel Mulong ng panggatong niya.

Subalit kinilabutan ako. Nanindig ang mga balahibo ko. Pero di ko inisip na naroon ang espiritu ng tiyo. Marahil, gawa lang ng magkakahalang damdamin, lalo na ng aking pagkalumbay.

Noong iabot ni *Nanang* ang cassette tape sa akin, naalala niya ang dinatnan namin sa bahay ng tiyo na nag-iiyakan ang mga pinsan ko sa bakuran nila. Napakagulo ng sala. At di pa nailigpit ang hinigaan.

Kaya’t umiiyak si *Nanang* na nagligpit habang inaliw ko ang mga pinsan ko. Nagpunta kami sa tindahan sa tabi ng kalsada at ibinili ko sila ng kendi na walang saplot at zoom zoom.

Sabi ni *Nanang* na nakita niya ang cassette tape sa ilalim ng unan ng Tiyo— halatang ang tatlong nagpatong-patong na unan ang hinigaan niya. Nasa kusina naman ang *radio cassette* na hiniram niya sa amin.

Pinakinggan daw nina *Nanang* at *Tatang* ang laman ng *cassette tape*. Na ang laman, matagal na silang apat lamang ang nakaaalam: sila ni *Tatang*, ang yumaong si Tiyo, siyempre, at ang kanyang asawa.

Hanggang nitong kamakailan, ako na ang panlima. Dahil sabi ni *Nanang*, may sapat na akong pag-iisip.

Mabuti at may lalagyan itong *cassette tape*. At maliwanag ang boses ng asawa ng Tiyo sa kabila ng kanyang mga hikbi: “Patawarin mo ako, Mahal. Di ko ginusto. Papatayin ako kapag lumaban ako. Isipin mo na lang na makakamtan na rin natin ang hinahangad mong magandang kinabukasan para sa mga anak natin... Matatapos din ang kontrata ko...”#

Activity:

Respond critically to the following questions. Write your answer in a whole sheet of paper.

1. Describe the setting and the nature of the story.
2. List at least 3 details describing Ato.
3. List at least 2 local practices in wakes that were described in the story.
4. Perform some research: who are the CHDF? Why are they significant to the people in the story? How does this relate to the actual CHDF in real life? Write your own research in a short, three-paragraph essay.
5. What do the various episodes in the story do in terms of helping the reader get to know the characters better? How do these episodes help characterize Ato, in particular?
6. Do you think Ato committed suicide? What details in the story lead you to your conclusion?
7. What did the voice tape have to do with the events in the story? Is it an important part of the story?
8. How does the story characterize OFWs and what they have to deal with? Does the story make you think about OFWs and their situations? How do you feel about it after reading the story?

What is It

This story is a very timely commentary about the contemporary OFWs issue of leaving the country and working abroad for whatever reasons they may have. The story introduces Ato, a character who is made familiar via extensive flashbacks used by the author to create believable character complete with history and background.

By making Ato and his family believable, the author gives us a story that we can also believe in and thus lend credibility not only to the events in the story but also the point he makes about OFWs. In the end, Ato and his family could very easily be our own, and thus the events in the story could also be our own experiences as well. This allows the story to move beyond simply being a regional story and can be a contribution to national literature. It speaks to us as Filipinos who can relate to issues involved and leads us to consider the issues and how these affect the country as a whole.

The following literary markers are notable in the story:

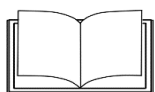
Fiction – is the term we used to refer to the stories that are written about events that are not real. They are products of the imagination of the writer.

Plot – is the series of events in the story which have a causal relationship with each other.

Narrative – is the way by which a story is told.

Flashback – is a plot device where the story is moved away from the current events happening in the story to a time in the past.

Foreshadowing – is a plot device where the story presents an image or a scene which gives the reader clues as to events which will happen in the future.

What's More

Activity 1: Express to Persuade!

In the story, we were presented with a situation that is fictional, meaning the entire story is a product of the author's imagination. Yet, the situations and circumstances in the story are not entirely unfamiliar to us. Stories reflect human experiences no matter how farfetched they may be. In this case, the story is not really strange to us. In fact, there are a lot of the families in the Philippines who can really relate with the situations presented in the story.

Make a six-paragraph persuasive speech encouraging or discouraging Filipinos to work abroad. Print your speech in a clean sheet of paper and self-assess using the rubrics below.

Traits	4	3	2	1
Organization	The introduction is inviting, states the goal or thesis, and provides an overview of the issue. Information is presented in a logical order and maintains the interest of the audience. The conclusion strongly states a personal opinion.	The introduction includes the goal or thesis and provides an overview of the issue. Information is presented in a logical order but does not always maintain the interest of the audience. A conclusion states a personal opinion.	The introduction includes the main goal or thesis. Most information is presented in a logical order. A conclusion is included, but it does not clearly state a personal opinion.	There is no clear introduction, structure, or conclusion.
Goal or Thesis	There is one goal or thesis that strongly and clearly states a personal opinion and identifies the issue.	There is one goal or thesis that states a personal opinion and identifies the issue.	A personal opinion is not clearly stated. There is little reference to the issue.	The personal opinion is not easily understood. There is little or no reference to the issue.
Reasons and Support	Three or more excellent reasons are stated with good support. It is evident that a lot of thought and research was put into this assignment.	Three or more reasons are stated, but the arguments are somewhat weak in places.	Two reasons are made but with weak arguments.	Arguments are weak or missing. Less than two reasons are made.
Attention to Audience	Argument demonstrates a clear understanding of the potential audience and anticipates counterarguments.	Argument demonstrates a clear understanding of the potential audience.	Argument demonstrates some understanding of the potential audience.	Argument does not seem to target any particular audience.
Word Choice	Word choice is creative and enhances the argument.	Word choice enhances the argument.	There is evidence of attention to word choice.	Word choice is limited.
Visuals/Delivery	Visuals are appealing, highly relevant, and add support to the argument. Delivery is fluent, with an engaging flow of speech.	Visuals are appealing and add support to the argument. Delivery is fluent.	Visuals are related to the topic. Delivery lacks some fluency.	Visuals are not directly related to the topic. Delivery is not fluent.
Grammar, Mechanics, & Spelling	There are no errors in grammar, mechanics, and/or spelling.	There are few errors in grammar, mechanics, and/or spelling, but they do not interfere with understanding.	There are several errors in grammar, mechanics, and/or spelling.	There are numerous errors in grammar, mechanics, and/or spelling.

Adapted from:

<http://www.readwritethink.org/files/resources/printouts/Persuasion%20Rubric.pdf>

Activity 2: Speak Your Thoughts

Now that you have evaluated your own work, you are ready to be heard. Record your speech then upload it on your Facebook page. Be sure to notify your teacher if you have uploaded your work so your teacher can check it. Your teacher will use the same rubrics that you used in evaluating your own persuasive speech.

Activity 3: Draw a New Face!

Rewrite the entire story using your own perspective. Set the story in today's time. Retain the main characters but you are free to add characters if you feel it necessary. Be sure to employ flashback and foreshadowing as the main plot devices. Change the ending of the story. Be sure to use English language.

What I Have Learned

Now that you have finished the lesson, you may have learned that:

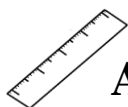
- Any form of literature can be given a new face; we call it literary adaptation. It is being made to have a new way of presenting a certain piece of literature to the public. If a certain writer is interested to an old piece of literature, he can use and be given a new form to be presented to a new set of audience.
- Since we understand that each era has its own favorite literary pieces, new ways are being invented. The writer of a literary adaptation has to weigh and consider what the current generation's literary trend is in order for his adaptation to be liked by them. It is important that the new face given to an old literary form suits the interest of the new audience.
- We have discussed already the different genres of literature. A writer can adapt a literature and be presented its essence in a new genre. For example, the short story entitled "Voice Tape" can become a poem or a drama.

What I Can Do

Follow the steps below to produce a new piece of literature.

1. Read again the short story entitled "Voice Tape".
2. Select a scene that you think is very emotional.
3. Make a monologue of about 500 words. (In English of course)
4. Practice delivering the monologue.
5. Record your voice.
6. Submit it to your teacher via messenger or any other means that your teacher allows you to do.

Assessment

Match Column A with Column B to get the meaning of the literary devices used in the short story entitled “Voice Tape”. Write your answer in $\frac{1}{4}$ sheet of paper.

Column A	Column B
1. It is the series of events in the story which have a causal relationship with each other.	A. Fiction
2. It is a plot device where the story presents an image or a scene which gives the reader clues as to events which will happen in the future.	B. Flashback
3. It is the term we used to refer to the stories that are written about events that are not real. They are products of the imagination of the writer.	C. Foreshadowing
4. It is a plot device where the story is moved away from the current events happening in the story to a time in the past.	D. Narrative
5. It is the way by which a story is told.	E. Plot

Additional Activities

Try to make a digital comic about the short story “Voice tape” and upload it on You Tube or any other platforms. Invite friends and relatives, especially those who live abroad, to watch and comment. Ask them what they think of the digital comic you uploaded. Write a short journal entry about what they thought.

References

Books:

Sanchez, Lizada, Agustin, and Cuartero. 21st Century Literature from the Philippines and the World: Vibal Groups, Inc., 2016

Uychoco, Marikit Tara A. 21st Century Literature from the Philippines and the World: Rex Book Store, Inc., 2017

Websites:

“Persuasion Rubrics” accessed June 21, 2020

<http://www.readwritethink.org/files/resources/printouts/Persuasion%20Rubric.pdf>

“Voice Tape by Ariel S. Tabag” accessed July 2, 2020,

<http://arielsotelotabag.blogspot.com/2012/07/voice-tape.html>

file:///C:/Users/ABCDE/Downloads/Sanchez-Anna_Martines.pdf

Development Team of the Module

Writer: Roger M. Calayo (MNHS)

Editors: Nieves T. Salazar, Ph. D. (PHS)
Maribeth C. Rosario (SH-PHS)

Internal Reviewer: Janet S. Cajuguiran (EPS-English)

Illustrator: Marexcza Z. Salinas (PHS)

Layout Artist: Richland C. Buere (SEHS)

Management Team:

Sheryll T. Gayola

Assistant Schools Division Superintendent
OIC, Office of the Schools Division Superintendent

Elisa O. Cerveza

Chief, Curriculum Implementation Division
OIC, Office of the Assistant Schools Division Superintendent

Janet S. Cajuguiran

Education Program Supervisor-English

Ivy Coney A. Gamatero

EPS – LRMS

For inquiries or feedback, please write or call:

Schools Division Office- Marikina City

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE